

درس چهارم فصل اول : آغاز تاریخی فلسفه

□ آغاز تاریخی فلسفه :

- نمی توان برای دانش فلسفه، از نظر زمانی آغازی تعیین کرد.
- نمی توان گفت فلسفه ابتدا در کدام سرزمین پدید آمده است.
- این سخن درباره همه دانش ها صدق می کند.
- هر جا تمدنی شکل گرفته ، کسانی بوده اند که درباره اساسی ترین مسئله های هستی و زندگی بشر می اندیشیده و سخن گفته اند، گرچه آثار مکتوبی از آنان به ما نرسیده است و ما اطلاعی از آن اندیشه ها و سخن ها نداریم.
- برخی از تمدن ها آن قدر قدیمی اند که در گذر زمان و آمد و شد حوادث آثار تمدنی آنها از بین رفته است.
- تمدن های قدیمی تر و ساده تر، مقدمه و پلکان شکل گیری تمدن های جدید تر بوده اند و دستاورد آنها به تمدن های جدیدتر منتقل شده است .
- اطلاعات امروز ما به هیچ وجه نمی تواند تاریخ دقیقی از آغاز فلسفه ارائه دهد، بلکه می تواند براساس آثار باقی مانده، گزارشی اجمالی از دورترین اندیشه های فلسفی را ذکر نماید.
- ایران باستان یکی از سرزمین های فلسفه خیز بوده و حکیمان و فیلسوفانی خدایپرست در ایران می زیسته اند
- سهروردی از فیلسوفان بزرگ دوره اسلامی ، معتقد است که در دوره کیانیان انسان های وارسته ای بوده اند که هم به حکمت و فلسفه می اندیشیدند و هم دارای سلوک معنوی بوده اند.
- این حکیمان اندکی پیش از فیلسوفان دوره یونان باستان و برخی نیز هم زمان و پس از آنان می زیسته اند.
- در تمدن های باستانی مانند تمدن های چین، هند، بین النهرین و مصر نیز که پیش از تمدن یونان شکل گرفته اند، کم و بیش حکمت و فلسفه رواج داشته و آثاری که حکایت از تفکر در مسائل بنیادین هستی داشته باشند، به جای مانده است، مانند اویانیشادها که شامل متون متعدد هندو است و گاتاها که سروده های زرتشت می باشد.

□ فلسفه در یونان

- نخستین مجموعه ها یا قطعه هایی که به زبان فلسفی نگاشته شده یا جنبه فلسفی در آنها غلبه داشته، از یونان باستان به یادگار مانده است. به همین جهت از سرزمین یونان به عنوان مهد تفکر فلسفی یاد می کنند.
- در یونان باستان بود که دانش فلسفه شکل گرفت و تفسیر جهان با روش عقلانی رایج شد.
- زادگاه فلسفه یونانی بخشی بود از سرزمین یونان باستان واقع در غرب آسیای صغیر (کشور ترکیه کنونی) که «ایونیا» نامیده می شد.
- در ایونیا بود که در حدود شش قرن پیش از میلاد مباحث فلسفی پایه گذاری شد و اولین فیلسوفان یونان پا به عرصه وجود گذاشتند.
- در آغاز شکل گیری فلسفه، آنچه بیش از هر چیز این اندیشمندان را به خود مشغول می داشت، دگرگونی هایی بود که پیوسته در جهان طبیعت رخ می داد

- اندیشمندان می‌گوشیدند تا به دیدگاهی دست یابند که بتوانند به درستی این دگرگونی‌ها را تبیین عقلانی کنند.
- اندیشمندانی که در دوره یونان بودند، فقط به تفکر فلسفی نمی‌پرداختند.
- دوره یونان، دانشمندانی بودند که کم و بیش با مجموعه علوم زمان خود، از جمله فلسفه آشنا بودند و به مسائل بنیادین هستی نیز توجه می‌کردند.
- حتی در آن ایام هنوز کلمه «فیلسوف» برای کسی به کار نمی‌رفت.
- در زمان سقراط بود که این کلمه بر سر زبان‌ها افتاد.

اولین فیلسوفان یونان:

□ تالس نخستین فیلسوف یونانی:

- مورخان فلسفه «تالس» را نخستین اندیشمند یونانی می‌دانند که اندیشه فلسفی مشخصی داشته است.
- تالس در قرن ششم پیش از میلاد می‌زیسته است.
- از تالس هیچ‌گونه نوشته‌ای باقی نمانده است و تنها از روی نوشته‌های فیلسوفان بعد می‌توان از افکار او آگاه شد.
- تالس در حدود سال ۵۸۰ قبل از میلاد دقیقاً پیش بینی کرد که در سال ۵۸۵ پیش از میلاد خورشیدگرفتگی رخ می‌دهد و این خورشیدگرفتگی در همان زمان رخ داد.
- تالس مانند دیگر اندیشمندان آن دوره به دنبال یافتن مبدأ تغییرات و دگرگونی‌ها بود.
- تالس عقیده داشت، آب اولین عنصر و پایه و اساس سایر چیزهاست.
- به عقیده تالس، همه چیز، در نهایت، از آب ساخته شده است.
- تالس می‌دید که آب در درجات بالا بخار می‌شود و در درجات بسیار پایین منجمد و سخت می‌گردد و وقتی به صورت باران می‌آید، گیاهان از زمین می‌رویند. پس اینها هم حتماً شکل دیگری از آب اند.

□ فیثاغورس پایه گذار ریاضی و هندسه:

- فیثاغورس یکی از پایه گذاران فلسفه است.
- فیثاغورس ریاضیات را به گونه‌ای خاص با فلسفه و عرفان در هم آمیخت و یک دستگاه فلسفی عمیق بنیان نهاد.
- ارسطو درباره فیثاغورس و پیروان او می‌گوید:
- «فیلسوفانی که به نام فیثاغورسیان خوانده می‌شوند، نخستین کسانی بوده‌اند که خود را وقف ریاضیات کرده و باعث پیشرفت آن شده‌اند. در نظر آنان، اصول ریاضی درباره تمام موجودات صادق است و اعداد و اصول اعداد، همان عناصر اولی همه موجودات هستند.»
- برخی می‌گویند لفظ «فلسفه» را فیثاغورس برای اولین بار به کار برد.
- فیثاغورس، واژه «تئوری» را به معنایی که امروزه رایج است و نیز واژه «کیهان» را برای جهان برای نخستین بار استفاده کرد.

□ هراکلیتوس :

- شهرت هراکلیتوس در تاریخ فلسفه به دلیل دو اندیشه اوست :
- ✓ اولی وحدت اضداد است . دومین اندیشه مشهور وی تغییر و تحول دائمی جهان است .
- عقیده هراکلیتوس درباره وحدت اضداد :
- ✓ اموری که با هم ضد هستند، می توانند با یکدیگر جمع شوند؛ مثلاً دامنه کوه، هم سربالایی است و هم سرپایینی. درباره یک لیوان که تا نصف آن آب است، هم می توان گفت، نیم لیوان خالی است و هم می توان گفت نیم آن پر است و این دو جمله تضادی با یکدیگر ندارند.
- پس وجود این اضداد است که جهان را می سازد و گریزی از ستیز و تضاد نیست.
- ❖ عقیده هراکلیتوس درباره تغییر و تحول دائمی جهان :

- « همه چیز در سیلان و حرکت است »
- هیچ چیز ثابتی در این جهان وجود ندارد.
- دگرگونی، قانون زندگی و کائنات است، بر همه چیز فرمان می راند و نمی توان از آن گریخت.
- باید قبول کنیم که « نمی توان در یک رودخانه دو بار شنا کرد »

□ پارمیندس فیلسوف شاعر

- افلاطون از قول سقراط می گوید که سقراط با پارمیندس ملاقات کرد .
- پارمیندس فلسفه خود را به صورت شعر عرضه کرده و با بیانی شاعرانه به توصیف عقاید فلسفی خود پرداخته است.
- پارمیندس برای نخستین بار به مفهوم « بودن » و « شدن » (وجود و حرکت) که از مفاهیم اصلی فلسفه هستند توجه دقیق کرده و تفاوت آن دو را ذکر کرده است..

❖ عقیده پارمیندس درباره وجود و حرکت :

- پارمیندس بر خلاف هراکلیتوس، می گفت که هستی، یک امر واحد ثابت است و حرکت و شدن ندارد.
- به نظر پارمیندس در جهان واقع، نیستی راه ندارد و نمی توان گفت « نیستی هست » زیرا این جمله تناقض آمیز است.
- به نظر پارمیندس، ما با یک واقعیت بدون تغییر و جاودان و فناپذیر روبه رو هستیم.
- به نظر پارمیندس، از طریق حواس نمی توان به واقعیت بدون تغییر و جاودان و فناپذیر رسید.
- به نظر پارمیندس، تنها با تفکر عقلی است که واقعیت بدون تغییر و جاودان و فناپذیر را می توان دریافت .
- نتیجه اینکه : حواس فقط همین مرتبه ظاهری جهان و هستی را نشان می دهد که نشان دهنده امور مختلف و متغیر است. اما با عقل می توان به آن لایه باطنی و حقیقی هستی رسید که بدون تغییر و جاودانه است.

□ سوفیست ها

- اندیشمندانی که از آنها سخن گفتیم، عموماً در قسمتی از آسیای صغیر، که آن روزها جزء سرزمین یونان بود، زندگی می کردند و هنوز در آتن، خبری از دانشمندان بزرگ نبود. اما به تدریج دیدگاه این دانشمندان، آتن، پایتخت یونان را هم تحت تأثیر قرار داد و آتن به مرکز نظریات گوناگون و اختلافات فکری تبدیل شد.
- آرا و نظریات گوناگون و غالباً متضادی که اندیشمندان آتن عرضه داشتند، سبب شد تا نوعی تشویش و نگرانی بر مردم آن روزگار غالب شود و بذریعۀ اعتمادی نسبت به دانش و اندیشه در ذهن ایشان پراکنده گردد.
- این آشفتگی فکری به ظهور دانشمندی منجر گردید که منادی بی اعتباری علم و اندیشه شدند.
- این گروه که خود را « سوفیست » یعنی دانشمند می خواندند، به این دلیل که سخن اندیشمندان و جهان شناسان با یکدیگر متضاد است و آنها نتوانسته اند تفسیر درستی از جهان به دست آورند، نظریات آنان را بیهوده دانستند و به جای آموزش علوم به فن سخنوری روی آوردند و به جای رسیدن به حقیقت، پیروزی بر رقیب را هدف قرار دادند و به آنجا رسیدند که اصل حقیقت و واقعیت را انکار کردند.

سوالات تشریحی

- ۱- آیا آغاز اندیشه بشر مربوط به زمان و مکان خاصی است؟ چرا؟
خیر نمی توان برای دانش فلسفه، از نظر زمانی آغازی تعیین کرد. همان طور که نمی توان گفت فلسفه ابتدا در کدام سرزمین پدید آمده است. زیرا هر جا که تمدنی شکل گرفته و پدید آمده، حتماً کسانی در آن تمدن بوده اند که دربارهٔ اساسی ترین مسئله های هستی و زندگی بشر اندیشیده و سخن گفته اندگرچه آثار مکتوبی از آنان به ما نرسیده است و ما اطلاعی از آن اندیشه ها و سخن ها نداریم. برخی از تمدن ها آن قدر قدیمی اند که در گذر زمان و آمد و شد حوادث آثار تمدنی آنها از بین رفته است.
- ۲- چرا از سرزمین یونان به عنوان مهد تفکر فلسفی یاد می کنند؟ دی ۸۶
زیرا نخستین مجموعه ها یا قطعه هایی که به زبان فلسفی نگاشته شده یا جنبه ی فلسفی در آنها غلبه داشته است از یونان باستان به یادگار مانده است
- ۳- مهد تفکر فلسفی کجاست؟ چرا؟
یونان زیرا نخستین مجموعه ها یا قطعه هایی که به زبان فلسفی نگاشته شده یا جنبه ی فلسفی در آنها غلبه داشته است از یونان باستان به یادگار مانده است
- ۴- زادگاه فلسفه ی یونان در کجاست و از چه زمانی آغاز شد؟
زادگاه فلسفه یونان واقع در غرب آسیای صغیر (ترکیه ی کنونی) که ایونیا که نامیده می شد می باشد و شش قرن پیش از میلاد پایه گذاری شد.
- ۵- چه مسئله ای بیش از هر چیز ذهن اندیشمندان نخستین را جهت تبیین عقلانی به خود مشغول می داشت؟ (شهریور ۸۸)
دگرگونیهایی بود که پیوسته در جهان رخ می داد و آنها کوشش می کردند تا به دیدگاهی دست یابند که بتوانند به درستی این دگرگونی ها را تبیین عقلانی کنند
- ۶- از نظر تاریخ نگاران فلسفه غربی، نخستین فیلسوف یونان کیست؟ و در چه قرنی می زیسته است؟
تالس - قرن شش پیش از میلاد.
- ۷- سه تن از نخستین فیلسوفان یونان را نام ببرید.
تالس - فیثاغورث - هراکلیتوس - پارمیندس
- ۸- با توجه به اینکه از «تالس» هیچ گونه نوشته ای باقی نمانده است پس از چه طریقی می توان به افکار وی دست یافت؟
تنها از روی نوشته های فیلسوفان بعدی می توان از افکار او آگاه شد.
- ۹- تالس که مانند اندیشمندان آن دوره یونان به دنبال یافتن مبدأ تغییرات و دگرگونی ها بود، اولین عنصر و پایه و اساس سایر چیزها را چه می داند؟
به عقیده تالس آب اولین چیز و بنیان سایر چیزهاست. همهٔ چیزها از آب ساخته شده است. زمین نیز روی آب قرار گرفته است.

۱۰- چرا تالس عقیده داشت که آب اولین عنصر و پایه و اساس سایر اشیاء است؟

زیرا می دید که آب در درجات بالا بخار می شود و در درجات بسیار پایین منجمد و سخت می گردد و وقتی به صورت باران می آید، گیاهان از زمین می رویند. پس اینها هم حتما شکل دیگری از آب اند.

۱۱- فیثاغورس کیست و چگونه توانست یک دستگاه عمیق فلسفی بنیان نماید؟

فیثاغورس نه تنها پایه گذار ریاضی و هندسه است بلکه یکی از پایه گذاران فلسفه نیز محسوب می شود. او ریاضیات را به گونه ای خاص با فلسفه و عرفان در هم آمیخت و یک دستگاه فلسفی عمیق بنیان نهاد.

۱۲- دیدگاه ارسطو درباره «فیثاغورس» و پیروانان او را بنویسید.

فیلسوفانی که به نام فیثاغورسیان خوانده می شوند، نخستین کسانی بوده اند که خود را وقف ریاضیات کرده و باعث پیشرفت آن شده اند. در نظر آنان، اصول ریاضی درباره تمام موجودات صادق است و اعداد و اصول اعداد، همان عناصر اولی همه موجودات هستند.

۱۳- به عقیده فیثاغورت، عناصر اولیه یا ماده اولیه جهان چیست؟

اصول ریاضی درباره تمام موجودات صادق است و اعداد و اصول اعداد، عناصر اولی همه موجودات هستند.

۱۴- دلایل شهرت هراکلیتوس در تاریخ فلسفه چیست؟ آنها را بنویسید.

شهرت وی در تاریخ فلسفه به دلیل دو اندیشه اوست:

اولی وحدت اضداد است. دومین اندیشه مشهور وی تغییر و تحول دائمی جهان است.

۱۵- عقیده هراکلیتوس درباره وحدت اضداد را توضیح دهید.

اموری که با هم ضد هستند، می توانند با یکدیگر جمع شوند؛ مثلاً دامنه کوه، هم سربالایی است و هم سرپایینی. درباره یک لیوان که تا نصف آن آب است، هم می توان گفت، نیم لیوان خالی است و هم می توان گفت نیم آن پر است و این دو جمله تضادی با یکدیگر ندارند. پس وجود این اضداد است که جهان را می سازد و گریزی از ستیز و تضاد نیست.

۱۶- با توجه به دیدگاه هراکلیتوس، دو نمونه مثال بزیند از اموری که با هم ضد هستند و می توانند با یکدیگر جمع شوند.

دامنه کوه، هم سربالایی است و هم سرپایینی. درباره یک لیوان که تا نصف آن آب است، هم می توان گفت، نیم لیوان خالی است و هم می توان گفت نیم آن پر است.

۱۷- عقیده هراکلیتوس درباره تغییر و تحول دائمی جهان را توضیح دهید.

همه چیز در سیلان و حرکت است» هیچ چیز ثابتی در این جهان وجود ندارد. دگرگونی، قانون زندگی و کائنات است، بر همه چیز فرمان می راند و نمی توان از آن گریخت. باید قبول کنیم که «نمی توان در یک رودخانه دو بار شنا کرد»

۱۸- ابتدا پیام هراکلیتوس را نوشته سپس بنویسید منظور وی از این پیام چیست؟

«نمی توان در یک رودخانه دو بار شنا کرد». منظور وی این است که همه چیز در سیلان و حرکت است» هیچ چیز ثابتی در این جهان وجود ندارد. دگرگونی، قانون زندگی و کائنات است، بر همه چیز فرمان می راند و نمی توان از آن گریخت.

هراکلیتوس - سقراط - گریاس

نمی توان در یک رودخانه دو بار شنا کرد . جواب : هراکلیتوس

۲۰- پارمیندس چگونه به توصیف عقاید فلسفی خود پرداخت ؟

فلسفه خود را به صورت شعر عرضه کرده و با بیانی شاعرانه به توصیف عقاید فلسفی خود پرداخته است .

۲۱- چرا نظر هراکلیتوس و پارمیندس درباره هستی نقطه مقابل یکدیگر است؟

۲۲- چرا سخن هراکلیتوس در باب هستی نقطه قابل نظر پارمیندس است؟

زیرا در حالی که هراکلیتوس می گوید ، همه چیز در سیلان و حرکت است » و هیچ چیز ثابتی در این جهان وجود ندارد .

پارمیندس بر خلاف هراکلیتوس ، می گفت که هستی ، یک امر واحد ثابت است و حرکت و شدن ندارد .

۲۳- تفاوت دیدگاه هراکلیتوس و پارمیندس درباره هستی را بیان کنید ؟

به عقیده هراکلیتوس ، همه چیز در سیلان و حرکت است » هیچ چیز ثابتی در این جهان وجود ندارد . دگرگونی ، قانون

زندگی و کائنات است ، بر همه چیز فرمان می راند و نمی توان از آن گریخت .

پارمیندس بر خلاف هراکلیتوس ، می گفت که هستی ، یک امر واحد ثابت است و حرکت و شدن ندارد .

پارمیندس می گفت در جهان واقع ، نیستی راه ندارد و نمی توان گفت « نیستی هست » زیرا این جمله تناقض آمیز است .

ما با یک واقعیت بدون تغییر و جاودان و فناپذیر روبه رو هستیم .

۲۴- نظریه پارمیندس درباره هستی و وجود را بنویسید .

هستی ، یک امر واحد ثابت است و حرکت و شدن ندارد .

۲۵- به عقیده پارمیندس چگونه می توان به یک واقعیت بدون تغییر و جاودان و فناپذیر دست یافت ؟

تنها با تفکر عقلی است که واقعیت بدون تغییر و جاودان و فناپذیر را می توان دریافت . زیرا از طریق عقل می توان به

آن لایه باطنی و حقیقی هستی رسید که بدون تغییر و جاودانه است .

۲۶- به عقیده پارمیندس ، چرا ادراک حسی نمی تواند ما را به واقعیت بدون تغییر و جاودان و فناپذیر برساند؟

۲۷- از نظر پارمیندس چرا حواس نمی تواند انسان را به واقعیت بدون تغییر و جاودان و فناپذیر برساند؟

زیرا حواس فقط مرتبه ظاهری جهان و هستی را نشان می دهد که نشان دهنده امور مختلف و متغیر است .

۲۸- آراء و نظرات گوناگون در یونان باستان موجب چه امری شد؟ شهریور ۸۱

سبب شد تا نوعی تشویش و نگرانی بر مردم آن روزگار غالب شود و بذربی اعتمادی نسبت به دانش و اندیشه در ذهن ایشان

پراکنده گردد .

۲۹- آراء و نظرات گوناگون و غالباً متضاد جهان شناسان باستان در یونان قدیم چه نتیجه ای را در پی داشت؟

ایجاد نوعی تشویش و نگرانی در مردم آن روزگار - بذربی اعتمادی نسبت به دانش و اندیشه در ذهن ها پراکنده شد

۳۰- چه عاملی سبب بی اعتمادی مردم نسبت به دانش و اندیشه در یونان شد؟

آرا و نظریات گوناگون و غالباً متضادی که اندیشمندان آن عرضه داشتند .

۳۱- چه چیز باعث پیدایش سوفیست ها شد؟

آرا و نظریات گوناگون و غالباً متضادی که اندیشمندان آتن عرضه داشتند، سبب شد تا نوعی تشویش و نگرانی بر مردم آن روزگار غالب شود و بذریعۀ اعتمادی نسبت به دانش و اندیشه در ذهن ایشان پراکنده گردد. این آشفتگی فکری به ظهور دانشمندانی منجر گردید که منادی بی اعتباری علم و اندیشه شدند

۳۲- چرا سوفیست ها به سخن جهان شناسان باستان توجه نکرده و نظریات آنها را بیهوده می دانستند؟

به این دلیل که سخن اندیشمندان و جهان شناسان با یکدیگر متضاد است و آنها نتوانسته اند تفسیر درستی از جهان به دست آورند، نظریات آنان را بیهوده دانستند

۳۳- هر یک از موارد سمت راست با کدام یک از گزینه ها در سمت چپ مرتبط است؟

- الف) همه چیز در جهان در تغییر و دگرگونی است و هیچ چیز ثابتی وجود ندارد. (۱) فیثاغورث
ب) پایه گذار ریاضی و هندسه و ریاضیات را به گونه ای خاص با فلسفه و عرفان در هم آمیخت. (۲) پارمیندس
ج) نخستین بار به مفهوم «بودن» و «شدن» که از مفاهیم اصلی فلسفه هستند، توجه دقیق کرد. (۳) هراکلیتوس

جواب: الف با ۳ ب با ۱ ج با ۲

۳۴- هریک از عقاید زیر متعلق به کدام شخصیت یونانی است؟

الف) اعداد و اصول آنها، مادهٔ اولیهٔ همه موجودات هستند.

ب) مادهٔ اولیهٔ همه چیز آب است.

ج) اموری که با هم ضد هستند می توانند با یکدیگر جمع شوند.

فیثاغورث - تالس - هراکلیتوس

سوالات پاسخ کوتاه

- ۱- به عقیده سهروردی، در دوره کیانیان انسان های وارسته به چه چیزی می اندیشند و دارای چه نوع سلوکی بوده اند؟
به حکمت و فلسفه می اندیشیدند و دارای سلوک معنوی بوده اند.
- ۲- دو اثر از آثار به جای مانده از تمدن های باستانی که حکایت از تفکر در مسائل بنیادین هستی داشته باشند، را نام ببرید.
اوپانیشادها که شامل متون متعدد هندو است و گانها که سروده های زرتشت می باشد
- ۳- نخستین آثار فلسفی از کدام دوره باستان به یادگار مانده است؟ یونان
- ۴- تفسیر جهان در دوره یونان با چه روشی صورت می گرفت؟ روش عقلی
- ۵- زادگاه فلسفه یونانی چه نام دارد؟ ایونیا
- ۶- آنچه بیش از هر چیز ذهن اندیشمندان نخستین را به خود مشغول می داشت چه بود؟ خرداد ۹۶
دگرگونی هایی که پیوسته در جهان طبیعت رخ می داد.
- ۷- واژه فیلسوف در زمان کدام فیلسوف بر سر زبانها افتاد؟ سقراط
- ۸- مورخان فلسفه، نخستین اندیشمندان یونانی که اندیشه فلسفی مشخصی داشته است را چه کسی می دانند؟ تالس
- ۹- برخی اعتقاد دارند، اولین بار کدام فیلسوف، لفظ فلسفه را به کار برد؟ فیثاغورس
- ۱۰- فیثاغورث کدام واژه را به معنایی که امروز رایج است و کدام واژه را برای جهان برای نخستین بار استفاده کرد؟ واژه «تئوری»
را به معنایی که امروزه رایج است و واژه «کیهان» را برای جهان برای نخستین بار استفاده کرد.
- ۱۱- پیام هراکلیتوس درباره عدم ثبات در جهان را بنویسید. خرداد ۹۶
نمی توان در یک رودخانه دو بار شنا کرد.
- ۱۲- پیام هراکلیتوس که می گوید (نمی توان در یک رودخانه دو بار شنا کرد) به کدام ویژگی جهان اشاره دارد؟
تغییر و دگرگونی اینکه هیچ چیز ثابتی در جهان وجود ندارد.
- ۱۳- پارمیندس برای نخستین بار به کدام مفاهیم اصلی توجه دقیق کرده و تفاوت آن دو را ذکر کرده است؟
بودن و شدن یا وجود و حرکت
- ۱۴- به عقیده پارمیندس برای رسیدن به یک واقعیت بدون تغییر و جاودان و فناپذیر باید از چه ابزاری استفاده کرد؟ ابزار عقل
- ۱۵- سوفسطائیان چه علمی را آموزش می دادند؟ آموزش فن سخن وری

جاهای خالی را با استفاده از کلمات مناسب کامل کنید.

- ۱- نمی توان برای دانش فلسفه، از نظر.....آغازی تعیین کرد . زمانی
- ۲- سهروردی از فیلسوفان بزرگ دوره اسلامی ، معتقد است که در دوره کیانیان انسان های وارسته هم به .... می اندیشیدند و هم دارای سلوک .... بوده اند. حکمت (فلسفه) - معنوی
- ۳- از آثار به جای مانده از تمدن های باستانی که حکایت از تفکر در مسائل بنیادین هستی داشته اند عبارتند از .... که شامل متون متعدد هندو است و ... که سروده های زرتشت می باشد . اوپانیشادها - گاتاها
- ۴- آنچه بیش از هر چیز ذهن اندیشمندان نخستین را به خود مشغول می داشت..... بود که در جهان طبیعت رخ می داد. شهریور ۹۲ - تغییر یا دگرگونی
- ۵- نخستین مجموعه هایی که به زبان فلسفی نگاشته شده از سرزمین .....به یادگار مانده است.دی ۹۰- یونان
- ۶- نخستین مجموعه هایی که به زبان فلسفی نگاشته شده از سرزمین ..... است . خرداد ۹۸ یونان
- ۷- مباحث فلسفی در بخشی از سرزمین یونان به نام.....پایه گذاری شد . دی ماه ۹۷ ایونیا
- ۸- مورخان فلسفه، ..... را مهد تفکر فلسفی دانسته و ..... را نخستین فیلسوف یونانی معرفی می نمایند. یونان- تالس
- ۹- در سرزمین یونان بود که دانش ..... شکل گرفت و تفسیر جهان با روش ..... رایج شد. فلسفه - عقلانی
- ۱۰- واژه فیلسوف در زمان ..... بر سر زبانها افتاد . سقراط
- ۱۱- تالس می گوید: ..... اولین عنصر و پایه و اساس سایر چیزهاست. آب
- ۱۲- ..... ریاضیات را به گونه ای خاص با فلسفه و عرفان در هم آمیخت و یک دستگاه فلسفی عمیق بنیان نهاد. فیثاغورس
- ۱۳- در نظر فیثاغورس، اصول اعداد، همان عناصر ..... همه موجودات هستند. اولی
- ۱۴- فیلسوفانی که به نام فیثاغورسیان خوانده می شوند، نخستین کسانی بوده اند که خود را وقف ریاضیات کرده و باعث پیشرفت آن شده اند، دیدگاه .....درباره فیثاغورس و پیروان اوست . ارسطو
- ۱۵- فیثاغورث واژه .... را به معنایی که امروزه رایج است و واژه .... را برای جهان برای نخستین بار استفاده کرد . « تئوری » - « کیهان »
- ۱۶- شهرت هراکلیتوس به دو چیز است ، اولی ، وحدت .... است و دومی ....دائمی جهان است. اضداد - تغییر (تحول)
- ۱۷- به عقیده هراکلیتوس ، اموری که با هم .....هستند، می توانند باهم..... شوند . ضد - جمع
- ۱۸- به عقیده هراکلیتوس ، .... قانون زندگی و قانون کائنات است . دگرگونی
- ۱۹- به عقیده هراکلیتوس ، همه چیز در ... و حرکت است هیچ چیز ... در این جهان وجود ندارد . سیلان - ثابتی
- ۲۰- پارمیندس فلسفه خود را به صورت .....عرضه کرده و با بیانی .....به توصیف عقاید فلسفی خود پرداخته است. شعر - شاعرانه
- ۲۱- پارمیندس برای نخستین بار به مفهوم ..... و .....که از مفاهیم اصلی فلسفه هستند، توجه دقیق کرده و تفاوت آن دو را ذکر کرده است. بودن و شدن (وجود و حرکت)
- ۲۲- پارمیندس، معتقد بود هستی و وجود یک امر .... است و حرکت و ..... ندارد. ثابت - شدن

- ۲۳- به نظر پارمیندس در جهان واقع، نیستی راه ندارد و نمی توان گفت « ... هست» زیرا این جمله ... است. نیستی - تناقض آمیز
- ۲۴- طبق دیدگاه پارمیندس ما درجهان با یک واقعیت بدون تغییر و ... و ... روبه رو هستیم جاودان-فناپذیر
- ۲۵- به نظر پارمیندس، از طریق ... نمی توان به یک واقعیت بدون تغییر و جاودان و فناپذیر رسید و تنها با ... است که یک واقعیت بدون تغییر و جاودان و فناپذیر را می توان دریافت . حواس - تفکر عقلی
- ۲۶- به نظر پارمیندس ،حواس فقط، مرتبهٔ ... جهان و هستی را نشان می دهد که نشان دهندهٔ امور مختلف و ... است. ظاهری - متغیر

- ۲۷- به نظر پارمیندس، با عقل می توان به آن لایهٔ ... و ... هستی رسید که بدون تغییر و جاودانه است . باطنی - حقیقی
- ۲۸- سوفیست ها به این دلیل که سخن اندیشمندان و جهان شناسان با یکدیگر ... است و آنها نتوانسته اند تفسیر ... از جهان به دست آورند، نظریات آنان را بیهوده دانستند . متضاد - درستی
- ۲۹- آرا و نظریات گوناگون وغالبا ... که اندیشمندان آتن عرضه داشتند،سبب شد تا نوعی تشویش و نگرانی بر مردم آن روزگار غالب شود و بذر... نسبت به دانش و اندیشه در ذهن ایشان پراکنده گردد . متضادی - بی اعتمادی

تعیین کنید کدام عبارت صحیح و کدام غلط می باشد.

- ۱- آغاز اندیشه بشر را می توان مربوط به زمان و مکان خاصی دانست . خرداد ۹۶ نادرست
- ۲- می توان گفت که فلسفه ابتدا در سرزمین یونان پدید آمده است . نادرست
- ۳- ایران باستان یکی از سرزمین های فلسفه خیز بوده و فیلسوفانی خداپرست در آن می زیسته اند. درست
- ۴- سهروردی معتقد است که در دورهٔ کیانیان انسان های وارسته ای بوده اند که فقط به حکمت و فلسفه می اندیشیدند . نادرست
- ۵- از آثار به جای مانده از تمدن های باستانی که حکایت از تفکر در مسائل بنیادین هستی داشته اند ، می توان به گاتاها متون متعدد هندو و اوپانیشادها سروده های زرتشت اشاره کرد . نادرست
- ۶- از سرزمین یونان به عنوان مهد تفکر فلسفی یاد می کنند. درست
- ۷- نخستین آثار فلسفی از یونان باستان به یادگار مانده است. خرداد ماه ۹۳ درست
- ۸- در یونان باستان بود که دانش فلسفه شکل گرفت و تفسیر جهان با روش رمزی و تمثیلی رایج شد. نادرست
- ۹- زادگاه فلسفهٔ یونانی، پایتخت یونان باستان « آتن » است . نادرست
- ۱۰- در ایونیا بود که در حدود شش قرن پیش از میلاد مباحث فلسفی پایه گذاری شد و اولین فیلسوفان یونان پا به عرصهٔ وجود گذاشتند. درست
- ۱۱- در یونان باستان در حدود شش قرن قبل از میلاد در ایونیا مباحث فلسفی پایه گذاری شد . شهریور ۹۷ درست
- ۱۲- آنچه بیش از هر چیز ذهن اندیشمندان نخستین را به خود مشغول می داشت دگرگونیهایی بود که پیوسته در جهان رخ می داد و می کوشیدند تا آن را توجیه عقلانی کند. شهریور ۸۹ درست
- ۱۳- اندیشمندان یونان باستان کوشش می کردند تا به دیدگاهی دست یابند که بتوانند به درستی دگرگونی های پیوسته در جهان را تبیین عقلانی کنند . درست

- ۱۴- اندیشمندانی که در دوره یونان بودند، فقط به تفکر فلسفی می پرداختند . نادرست
- ۱۵- در زمان تالس بود که کلمه فلسفه بر سر زبان ها افتاد. نادرست
- ۱۶- به عقیده تالس ، همه چیز، در نهایت، از آب ساخته شده است. درست
- ۱۷- به نظر ارسطو، فیثاغورسیان ، نخستین کسانی بودند که خود را وقف ریاضیات کرده و باعث پیشرفت آن شدند. درست
- ۱۸- به نظر فیثاغورس اعداد همان عناصر اولی همه موجوداتند. درست
- ۱۹- برخی می گویند لفظ « فلسفه» را فیثاغورس برای اولین بار به کار برد . درست
- ۲۰- فیثاغورس، واژه « تئوری» را به معنایی که امروزه رایج است و نیز واژه « کیهان» را برای جهان برای نخستین بار استفاده کرد . درست
- ۲۱- شهرت پارمیندس در تاریخ فلسفه به دلیل نظریه وحدت اضداد و نظریه مربوط به تغییر و تحول دائمی جهان است. نادرست
- ۲۲- به عقیده هراکلیتوس ، اموری که با هم ضد هستند، نمی توانند با یکدیگر جمع شوند . نادرست
- ۲۳- به عقیده پارمیندس همه چیز در سیلان و حرکت است و هیچ چیز ثابتی در این جهان وجود ندارد. نادرست
- ۲۴- به نظر هراکلیتوس، دگرگونی، قانون زندگی و قانون کائنات است، بر همه چیز فرمان می راند و نمی توان از آن گریخت. درست
- ۲۵- شعار « نمی توان در یک رودخانه دو بار شنا کرد» از پارمیندس است . نادرست
- ۲۶- سقراط از قول افلاطون می گوید که سقراط با پارمیندس ملاقات کرد . نادرست
- ۲۷- پارمیندس فلسفه خود را به صورت شعر عرضه کرده و با بیانی عقلانی به توصیف عقاید فلسفی خود پرداخت. نادرست
- ۲۸- هراکلیتوس قبل از پارمیندس به مفهوم وجود و شدن که از مفاهیم اصلی فلسفه هستند، توجه دقیق کرده و تفاوت آن دو را ذکر کرده است. نادرست
- ۲۹- هراکلیتوس بر خلاف پارمیندس ، می گفت که هستی، یک امر واحد ثابت است و حرکت و شدن ندارد. نادرست
- ۳۰- پارمیندس می گفت در جهان واقع، نیستی راه دارد و می توان گفت « نیستی هست» و در این جمله تناقضی وجود ندارد . نادرست
- ۳۱- به نظر پارمیندس از طریق حواس نمی توان به واقعیت بدون تغییر و جاودان و فناپذیر رسید. درست
- ۳۲- به نظر پارمیندس تنها با تفکر عقلی است که واقعیت بدون تغییر و جاودان و فناپذیر را می توان دریافت . درست
- ۳۳- با توجه به دیدگاه پارمیندس، حواس فقط همین مرتبه ظاهری جهان و هستی را نشان می دهد که نشان دهنده امور مختلف و متغیر است. درست
- ۳۴- با توجه به دیدگاه پارمیندس ، با عقل می توان به آن لایه باطنی و حقیقی هستی رسید که بدون تغییر و جاودانه است . درست

سوالات تستی

گزینه ۴

۱- کدام عبارت در مورد آغاز تاریخی فلسفه نادرست است؟

- ۱) نخستین مجموعه ها یا قطعه هایی که به زبان فلسفی نگاشته شده از یونان باستان به یادگار مانده است.
- ۲) در یونان، دانش فلسفه شکل گرفت و تفسیر جهان با روش عقلانی رایج شد.
- ۳) زادگاه فلسفه یونانی بخشی از سرزمین یونان باستان واقع در غرب آسیای صغیر به نام «ایونیا» است.
- ۴) اطلاعات امروز ما به وضوح می تواند تاریخ دقیقی از آغاز فلسفه ارائه دهد.

گزینه ۴

۲- کدام عبارت درست است؟

- ۱) یونان را مهد تفکر فلسفی دانسته اند چرا که ظهور اندیشه در آن، باعث شد که زبان افسانه جای زبان تعقل را بگیرد.
- ۲) بی اعتمادی نسبت به دانش و اندیشه سبب شد تا نظرات متضادی از سوی جهان شناسان باستان عرضه شود.
- ۳) در تمدن های دیگر، آثاری که حکایت از تفکر در مسائل بنیادین هستی داشته باشند، به جای نمانده است.
- ۴) در آغاز شکل گیری فلسفه، دگرگونی های پیوسته در جهان طبیعت بیش از هر چیز اندیشمندان را به خود مشغول داشت.

۳- با توجه به دیدگاه مورخان فلسفه، به ترتیب مشخص کنید، نخستین اندیشمند یونانی که بود؟ ماده اولیه عالم را چه

گزینه ۴

می دانست؟ و تفسیری از جهان به چه روشی بود؟

۱) فیثاغورث - اصول اعداد - عقلانی و تخیلی	۲) تالس - آب - اسطوره ای و تخیلی
۳) فیثاغورث - اصول اعداد - تخیلی و افسانه ای	۴) تالس - آب - عقلانی

۴- فیثاغورث واژه .... را به معنایی که امروزه رایج است و واژه .... را برای جهان برای نخستین بار استفاده کرد.

گزینه ۱

- ۱) تئوری - کیهان   ۲) کیهان تئوری   ۳) فلسفه - تئوری   ۴) فلسفه - کیهان .

۵- پارمیندس برای نخستین بار به مفهوم .... و .... که از مفاهیم اصلی فلسفه هستند توجه دقیق کرده و ... آن دو را ذکر

کرده است. ۱) بودن - وجود - تفاوت ۲) شدن - سیرورت - اشتراک ۳) بودن - شدن - تفاوت ۴) سیرورت - بودن - اشتراک

گزینه ۳

۶- فیثاغوریان اصل اشیاء را چه می دانستند؟

- ۱) آب   ۲) آتش   ۳) اعداد   ۴) ماده نامتعیین

گزینه ۳

۷- این بیان که «فیلسوفانی که به نام فیثاغورسیان خوانده می شوند، نخستین کسانی بوده اند که خود را وقف

ریاضیات کرده و باعث پیشرفت آن شده اند» از کیست؟ و پایه گذار ریاضی و هندسه کدام فیلسوف است؟

- ۱) افلاطون - فیثاغورس   ۲) ارسطو - فیثاغورس   ۳) فیثاغورس - ارسطو   ۴) فیثاغورس - افلاطون

گزینه ۲

۸- مفاد کدام عبارت ، بیانگر نظر خاص پارمیندس است ؟

- (۱) جهان امری یگانه و ثابت نیست و تحولی در کار است. (۲) هستی و وجود حقیقتی ثابت دارد، نه در حال حرکت و شدن
(۳) جهان امری یگانه و ثابت نیست و تحولی در کار نیست (۴) هستی و وجود حقیقتی ثابت ندارد و در حال حرکت و شدن

گزینه ۲

۹- مفاد کدام عبارت ، بیانگر نظر خاص هراکلیتوس نیست ؟

گزینه ۴

- (۱) وجود اضداد است که جهان را می سازد و گریزی از ستیز و تضاد نیست..
(۲) دگرگونی قانون زندگی و قانون کائنات است، بر همه چیز فرمان می راند و نمی توان از آن گریخت .
(۳) اموری که با هم ضد هستند ، می توانند با یکدیگر جمع شوند.
(۴) هستی و وجود حقیقتی ثابت دارد و این ثبات است که بر همه چیز فرمان می راند و نمی توان از آن گریخت .

۱۰- چرا نظر هراکلیتوس و پارمیندس درباره هستی نقطه مقابل یکدیگر است ؟

گزینه ۱

- (۱) زیرا در حالی که هراکلیتوس می گوید ، همه چیز در سیلان و حرکت است» دومی می گفت هستی، یک امر واحد ثابت است و حرکت و شدن ندارد.
(۲) زیرا در حالی که پارمیندس می گوید ، همه چیز در سیلان و حرکت است» دومی می گفت هستی، یک امر واحد ثابت است و حرکت و شدن ندارد.
(۳) زیرا هراکلیتوس بر خلاف پارمیندس ، می گفت که در جهان واقع، نیستی راه ندارد و نمی توان گفت « نیستی هست»
(۴) زیرا پارمیندس برخلاف هراکلیتوس می گفت هیچ چیز ثابتی در این جهان وجود ندارد و دگرگونی قانون زندگی است.

۱۱- با توجه به استدلال پارمیندس ، اگر چیزی از .... به وجود آید در این صورت قبلاً هست اما اگر از .... به وجود آید ،

در این صورت هیچ چیز نیست، زیرا از هیچ، هیچ چیز به وجود نمی آید. بنابراین : .... فقط هست و .... است. گزینه ۲

- (۱) لا وجود - وجود - وجود - کثیر
(۲) وجود - لاوجود - وجود - واحد
(۳) وجود - لاوجود - لاوجود - کثیر
(۴) لاوجود - وجود - لاوجود - واحد

۱۲- کدام یک ، با نظرات پارمیندس سازگار نیست ؟

گزینه ۱

- (۱) ما با یک واقعیت بدون تغییر و جاودان و فناپذیر روبه رو هستیم که از طریق حواس می توان به آن رسید
(۲) ما با یک واقعیت بدون تغییر و جاودان و فناپذیر روبه رو هستیم که تنها با تفکر عقلانی می توان به آن رسید
(۳) حواس فقط، مرتبه ظاهری جهان و هستی را نشان می دهد که نشان دهنده امور مختلف و متغیر است .
(۴) با عقل می توان به لایه باطنی و حقیقی هستی رسید که بدون تغییر و جاودانه است.

۱۳- سوفیست ها با این استدلال که ... نتیجه می گرفتند که ... و نتیجه عملی آن ... بود (خارج کشور ۹۱) گزینه ۴

- (۱) سخن جهان شناسان با یکدیگر تعارض دارد. جستجوی حقیقت بی نتیجه است- اعتقاد به تفکیک پذیر بودن حق و باطل
(۲) سخن جهان شناسان با یکدیگر تعارض دارد. آنها نتوانستند تفسیر درستی از جهان ارائه دهند- ترویج فن سخنوری
(۳) جهان شناسان در تفسیر جهان ناتوانند- نتوانستند تفسیر درستی از جهان ارائه دهند- اعتقاد به سلیقه ای بودن حق و باطل
(۴) ناسازگاری سخن جهان شناسان نمایانگر ناتوانی انسان از شناخت است - جستجوی حقیقت بی حاصل است - رواج اعتقاد به تفکیک ناپذیر بودن حق و باطل